

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

Fotóművészeti alkotások szerzői jogi védelme

Ügyszám: SZJSZT 19/2005

A bíróság által feltett kérdések:

1. A szakértő állapítsa meg, hogy a csatolt kiadványokban megjelent, felperes által készített fotók minősülnek-e olyan fotóművészeti alkotásoknak, amelyeket a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni, eredeti jellege alapján szerzői jogi jogvédelem illet meg.
2. A szakértő egyéb észrevételei és amit a felek szükségesnek tartanak.

Az eljáró tanács szakértői véleménye:

Ad 1.: A peres iratok és a felperes 2003. december 4. napján kelt keresetéhez csatolt színes kiadványokban (KÉVE Néptáncgyűttes 1983. Ráckeve, Csepel-sziget és környéke Programajánló 2002. és 2003.) megjelölt fotók tanulmányozását követően szakvéleményét az eljáró tanács az alábbiakban terjeszti elő.

Az eljáró tanács megállapítja, hogy a Kéve Néptáncgyűttes 1983 Ráckeve kiadványában látható 13 db különböző, a Néptáncgyűttes tagjairól valamint az együttesről tánc közben készült fotók, a 2002. évi Programajánló dél-amerikai táncgyűttesről készült címlapfotója és a programajánló belső oldalán látható Summerfest felvonulásról, fellépő táncosokról készült 5 db fotó, az utolsó előtti oldalon megjelölt 5 db fotó és a hátsó oldalon megjelölt 5 db fotó, a 2003. évi Programajánló címlapfotója, a belső borító oldalán látható a fellépő táncosokról készült 4 db fotó, a 18. oldalon látható 2 db különböző fotó, a 19. oldalon a jobb oldalon a Puerto Rico felvonulásáról készült fotó, valamint az utolsó előtti belső oldalon látható 4 db fotó

olyan fotóművészeti alkotások, amelyek egyéni, eredeti jellegűek, tekintettel arra, hogy a Szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (továbbiakban Szjt.) 1. § (3) bekezdésében a szerzői jogi védelem feltételeként meghatározott, a bírói és a jogirodalmi gyakorlat által kifejtett – egyéni, eredeti alkotás - kritériumának megfelelnek.

A fotók olyan alkotó módon megválasztott szemszögből készült alkotások, amelyek a lefotózott táncgyűttesteket, táncosokat akár tánc közben, akár egy beállított közös csoportképen kellő pillanatban fényképezve előnyösen ábrázolja, valamint a "Summerfest" rendezvényeken készült életképeknek tekinthető fotók is a fotóművész egyedi látásmódját tükrözik.

A fotók szerzőjét a fenti megállapításból következően megilletik az Szjt.-ben meghatározott személyhez fűződő és vagyoni jogok összessége.

Az Szjt. 1. §-ának (1) bekezdése szerint a törvény védi az irodalmi, tudományos és művészeti alkotásokat. A (2) bekezdés akként rendelkezik, hogy szerzői jogi védelem alá tartozik egyebek mellett a művészet minden alkotása, így az i.) pont szerint a fotóművészeti alkotás is.

Az eljáró tanács a SzJSzT-18/04. számú és 24/04. számú korábbi véleményeiben a fotóművészeti alkotásokkal kapcsolatosan már részletesen kifejtette, hogy a régi 1969-es szerzői jogi törvényhez képest az új Szjt. szerint nincs szükség a fényképek esetén valamilyen speciális "művészi" jellegre; szerzői jogi védelmük egyetlen feltétele az, hogy megfeleljenek az eredetiség fogalmának. Elegendő az, hogy a műben az egyéni jelleg valamilyen minimuma megnyilvánuljon, azaz ne legyen teljesen meghatározva a körülménynek vagy az alkalmazott eszközök által; legyen legalább minimális tere a különböző megoldások közötti emberi választásnak, továbbá, hogy ne egy meglévő alkotásnak szolgai másolásáról legyen szó.

Az eljáró tanács kiemeli a szerzőt megillető azon személyhez fűződő jogát, hogy művén, vagy az arról szóló ismertetésen nevét, vagy felvett nevét kívánságának megfelelően feltüntessék, de megilleti a szerzőt az anonimitás joga is. A névfeltüntetés joga az ismételt felhasználás esetén is megilleti a szerzőt. [Szjt. 12. § (1)-(4)]

A szerzőt megillető vagyoni jog olyan abszolút jogosultság, amelynek alapján a szerző kizárólagosan jogosult művét minden módon felhasználni és a felhasználására másnak engedélyt adni. [Szjt. 16. § (1)] Ez a szerzőn és a felhasználásra a szerzőtől jogot szerző további személyen kívüli harmadik személyek számára tartózkodást, azaz tilalmat jelent. A szerző, vagyoni joga alapján jogosult a mű felhasználása után díjazásban részesülni.

A szerző művének engedély nélküli, vagy az engedély határait túllépő felhasználása jogosulatlan felhasználás [Szjt. 16. § (6)]. A fenti megállapításokból következően, amennyiben a szerző a fotók felhasználására nem adott engedélyt, úgy a felhasználás jogosulatlannak minősül. Ennek következményeként a szerző az Szjt.-ben meghatározott polgári jogi következményeket érvényesítheti.

Szükségesnek tartja az eljáró tanács megjegyezni, hogy fotók felhasználására, különösen kiadványban való felhasználás esetén érvényesen írásban kell megállapodni. A felhasználási szerződés külön kikötés hiányában nem ad kizárólagos jogot a felhasználónak, azaz a szerző jogosult marad a fotók további felhasználására, illetve a felhasználó csak maga élhet a felhasználás jogával, azt nem adhatja tovább.

A feleknek az Szjt. 42. és 49. §-a értelmében jövőben elkészítendő mű megalkotására és felhasználására vonatkozó felhasználási szerződést kellett volna kötniük, amelynek tartalmaznia kellett volna a műelkészítési és a szándékolt felhasználási módja és mértéke tekintetében engedélyezési elemeket, és ehhez képest kellett volna a fizetendő jogdíjat

megállapítani. Az Szjt. 42. §-a értelmében a szerző és a felhasználó a szerződés tartalmát szabadon határozzák meg.

T. L. 2004. június 30. napján tartott tárgyaláson a 2003. évi Programajánló 25. oldalán található fotóról úgy nyilatkozott, hogy nem biztos, hogy az említett fotót ő készítette. A szóban forgó fotó elmosódottságára és T. L. nyilatkozatára is tekintettel az eljáró tanács ezen fotót nem értékelte.

Ad 2.: A peres iratokból megállapítható, hogy a peres felek között az Szjt. 45. § (1) bekezdése által előírt írásbeli felhasználási szerződés nem jött létre, csupán szóban állapodtak meg. Az eljáró tanács szükségesnek tartja felhívni a figyelmet arra, hogy az Szjt. 42. § (3) bekezdése értelmében, ha a felhasználási szerződés tartalma nem állapítható meg egyértelműen, a szerző számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni.

Budapest, 2005. szeptember 29.

Dr. Szilágyi István
a tanács elnöke

Dr. Karsay Enikő
a tanács előadó tagja

Bán András
a tanács szavazó tagja